

НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О. О. БОГОМОЛЬЦЯ

Національна академія
медичних наук України

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної конференції з міжнародною участю
до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р.

«ЗДОРОВИЙ ПОЧАТОК ЖИТТЯ –
ЗАПОРУКА БЛАГОПОЛУЧНОГО МАЙБУТНЬОГО»

4 квітня 2025 р.
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Київ

**Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Національна академія медичних наук України**

**МАТЕРІАЛИ
науково-практичної конференції з міжнародною участю
до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р.**

**ЗДОРОВИЙ ПОЧАТОК ЖИТТЯ –
ЗАПОРУКА БЛАГОПОЛУЧНОГО МАЙБУТНЬОГО»**

**4 квітня 2025 р.,
м. Київ**

Київ
НМУ імені О.О. Богомольця
2025

Відповідальні за випуск:

завідувач кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця,
професор **Грузєва Т.С.**

директор Навчально-наукового інституту громадського здоров'я та
профілактичної медицини ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця, професор
Паламар Б.І.

професор кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця,
доцент **Галієнко Л.І.**

доцент кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця, доцент
Іншакова Г.В.

Здоровий початок життя – запорука благополучного майбутнього: матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною участю до Всесвітнього дня
здоров'я 2025 р., 4 квіт. 2025 р. К., 2025. 117 с.

У матеріалах щорічної науково-практичної конференції з міжнародною участю до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р., який проводиться під гаслом «Здоровий початок життя – запорука благополучного майбутнього», висвітлено актуальні питання здоров'я матерів і дітей, розбудови системи громадського здоров'я, міжнародної, міжсекторальної та міждисциплінарної співпраці у сфері громадського здоров'я, доступності і якості медичної допомоги. Розкрито сучасні виклики та загрози для здоров'я населення епідемічного, екологічного, соціально-економічного, воєнного характеру, напрями боротьби з неінфекційними та інфекційними захворюваннями, профілактичні стратегії в охороні здоров'я, охарактеризовано соціально-економічні та екологічні детермінанти здоров'я тощо.

За допомогою розрахунку показника відношення шансів (OR) та його 95% довірчого інтервалу (95%CI) доведено, що ризик переродження передракових та доброякісних захворювань ШЧД в онкологічні найвищий у 40-59 років (OR=4,4; 95%CI: 1,9-10,5), а також зростає при тривалості захворювання понад 5 років (2,2; 1,2-4,10), у пацієнтів, яким не проводили гістологічну верифікацію діагнозу (2,2; 1,3-3,8), які не дотримуються рекомендацій лікарів щодо регулярності обстежень та лікування (2,4; 1,4-4,1), не довіряють лікарям та незадоволені медичною допомогою (2,1; 1,3-3,6).

Висновки. Необхідно удосконалити систему профілактики та медичної допомоги у напрямі поліпшення раннього виявлення злоякісних новоутворень щелепно-лищевої ділянки з врахуванням встановлених чинників ризику їх запізнілої діагностики на рівні системи охорони здоров'я.

ПРОПОЗИЦІЇ З РЕГЛАМЕНТОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСАДІВ СТІЧНИХ ВОД ВЕЛИКИХ МІСТ І ПРОМЦЕНТРІВ УКРАЇНИ В ЯКОСТІ НЕТРАДИЦІЙНИХ ДОБРІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Дишлюк В.Є.¹, Гаркавий С.І.²

*¹Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії
імені О.Н. Соколовського», м. Харків, Україна*

²Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Актуальність. В Україні накопичено понад 50 млн т у сухій речовині (с.р.) осадів стічних вод (ОСВ) каналізаційних очисних споруд (КОС) і щороку їх утворюється 14,2 млн т у с.р. ОСВ збагачені елементами живлення рослин і можуть позитивно впливати на ґрунти та їх родючість, тому перспективним напрямом їх ліквідації могло б стати використання у сільському господарстві в якості добрива. В останні десятиліття внаслідок надмірно інтенсивних агротехнологій і зменшення обсягу внесення добрив прогресують деградаційні процеси ґрунтів. За щорічного дефіциту тваринницького гною, в 250-300 млн т, науково обґрунтоване використання ОСВ КОС в якості добрива могло б стати ефективним засобом для відтворення родючості ґрунтів. Однак ОСВ КОС (відходи IV–V класів) містять важкі метали (ВМ), які здатні до міграції, зокрема в системі «добрива – ґрунт – рослина – тварина - людина» та бути небезпечними для здоров'я населення. Для безпечної утилізації ОСВ необхідне встановлення

ступеню забруднення їх ВМ і розроблення принципів унормованого використання.

Мета дослідження: дати токсикологічну оцінку ОСВ КОС великих міст і промцентрів за вмістом ВМ та розробити пропозиції з регламентованого використання їх в якості нетрадиційних добрив у сільському господарстві.

Матеріали та методи. Виконані дослідження з визначення валового вмісту ВМ в ОСВ 23 КОС 22 міст з населенням понад 200 тис. жителів і розвиненим промисловим потенціалом у 20 областях, з них 20 обласних міст, сформованих в докризовий період суспільного виробництва. Репрезентативні зразки ОСВ, після заключного витримування на мулових майданчиках, досліджували на вміст ВМ згідно з чинними методиками. Оцінювання ступеня забруднення ґрунту сільськогосподарських угідь ОСВ КОС міст ВМ та ранжування їх за групами використання на добриво здійснювали порівнянням фактичного вмісту 10 ВМ І-ІІІ класів небезпечності з медико-санітарними нормативами (ГДК) хімічних елементів для використання на добрива та з параметрами класифікаційних груп допустимих величин вмісту ВМ у відходах, рекомендованих ДСТУ 7369-2013.

Результати досліджень. Встановлено, що ОСВ більшості КОС збагачені на ВМ і їх концентрації перевищують ГДК хімічних елементів. Залежно від вмісту ВМ у ОСВ та виходячи із градацій класифікаційних груп виділено 3 групи міст, згідно з якими визначається унормована технологія використання відходів на добриво. Через високий вміст ВМ у ОСВ КОС до складу 1 і 2 груп не виділено жодних очисних споруд міст. До 3 групи (з використанням ОСВ у дозі 5-6 т/га за с.р. 1 раз на 5-7 років з обов'язковим контролюванням фонового вмісту елементів у ґрунтах) належать очисні споруди Вінниці та Житомира. До 4 групи (з використанням ОСВ лише як компонента для виготовлення компосту з органічними наповнювачами) належать очисні споруди міст Миколаєва, Полтави (Затуринські ОС), Хмельницького та Донецька. Відзначимо, що ОСВ КОС 3-4 груп міст придатні для виготовлення органо-мінеральних добрив з внесенням у дозах 1-3 т/га у с.р. До 5 групи (з використанням ОСВ лише для удобрення декоративних насаджень, у зеленому, лісопарковому господарстві і для рекультивації земель) віднесено очисні споруди міст Рівного і Сімферополя. Встановлено понаднормовий вміст ВМ у ОСВ КОС міст: Києва Бортницька СА (Cd), Харкова Безлюдівська СА (Cd, Sr), Дніпра (ЦСА) (Cd), Одеси (СБО „Північна”) (Sr), Львова (Cd, Sr), Кривого Рогу (Sr), Маріуполя (Sr), Херсону (Sr), Полтави (Супрунівські ОС) (Cd, Ni, Cr), Чернігова (Sr), Черкас (Sr), Сум (Ni, Sr), Кропивницького (Cd), Івано-Франківська (Cr) і Тернополя (Cd, Sr).

Висновки. Сформовані в докризовий період суспільного виробництва ОСВ більшості КОС великих міст і промцентрів забруднені ВМ. З 23 КОС відходи лише 6 КОС придатні на добрива у сільському господарстві і 2 КОС – для удобрення декоративних насаджень тощо. Виокремлено групу КОС (15) з понаднормовим вмістом ВМ у відходах, непридатних для ґрунтової утилізації.

ВПЛИВ ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Донік О.М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Психоактивні речовини (ПАР) залишаються ключовим чинником, що впливає на психічне здоров'я молоді, особливо в кризові періоди суспільства. Протягом 2020–2023 років Україна зіткнулася з двома значними викликами – пандемією COVID-19 та повномасштабною війною, що суттєво змінило характер та структуру споживання ПАР серед молоді.

Метою дослідження було вивчення динаміки та основних тенденцій захворюваності серед молоді, пов'язаної з ПАР за період з 2019 по 2023 роки.

Дослідження базувалося на даних диспансерного нагляду за особами вікової групи 15-35 років з уперше діагностованими розладами через вживання ПАР. Використано методи описової статистики, розрахунок середньорічного темпу змін, а також порівняльний аналіз динаміки показників.

За період 2019–2023 років загальна кількість розладів, пов'язаних із залежністю від ПАР, знизилася на 35,3%. Найбільше скорочення зафіксовано серед алкогольних розладів (-48,1%) та розладів, пов'язаних із вживанням канабіноїдів (-36,9%). Це стало наслідком обмежень, запроваджених під час пандемії (закриття розважальних закладів, соціальна ізоляція). Проте, у 2023 році відзначено зростання алкогольних розладів на 4,0%, що корелюється з даними про підвищення рівня стресу, викликаного війною.

Водночас суттєво збільшилася кількість випадків розладів, спричинених вживанням опіоїдів (+29,7%), що свідчить про поширення тяжких форм опіоїдної залежності. Зростання вживання кількох наркотичних речовин та інших ПАР (+26,4% у 2022 році) вказує на поглиблення проблем, пов'язаних із залежністю. Стабільне зниження канабіноїдів (-9,2% щороку) може бути наслідком ефективності законодавчих заходів. Проте, зростання полінаркоманії у 2023 році